

VÕRDSETUGI JA KOGEMUSTEADMINE

KÜLLI URB, Tallinna Puuetega Inimeste Koja juhatuse liige

Võrdsetugi

Ühiskonna tugisüsteemi formaliseerudes hakkavad inimesed otsima ja ka pakkuma alternatiivseid toetussüsteeme. Võrdsetuge kasutavate ning pakkuvate inimeste kasv on üks kujukas näide sellest, kuidas inimesed ise võtavad initsiatiivi ja hakkavad üksteist abistama. Eestis oleme võrdsetoe kui ressursi teadliku süsteemse kasutamise alguses. Nagu näitab naaberriikide Soome ja Rootsi võrdsetoe areng, kus taoline nõustamine on muutunud väga populaarseks, võib ennustada, et kogemusel põhineval vastastikusel toetamisel on tulevikku. Näiteks Norras loetakse võrdsetuge nii oluliseks, et 2009. aastal koostati võrdsetoe kui teenuse arendamise riiklik plaan („National plan for selfhelp“).

Võrdsetoe aluseks on ühelt poolt inimese elusituatsioonidest tõusnud küsimused ja soov neid lahendada, teisalt sama olukorda oma elus kogenu teadmised ja oskused. Võrdsetoes jagatakse niisiis kogemusteadmisi. Ei ole ka välistatud, et abiotsijal endal on selliseid kogemusi, mis võivad olla kasulikud ka sellele inimesele, kelle juurde mindi tuge otsima. Võrdsetugi on interaktiivne protsess inimeste vahel.

Tavaliselt kutselise abistaja, näiteks sotsiaaltöötaja või psühholoogi poole pöördudes on abiküsiija ikkagi kliendi rollis – nii abistajat kui ka abi saajat piiravad mitmesugused reeglid ja piirangud. Võrdsetoe puhul kohtuvad eelkõige inimesed oma vajadustega, soovides parandada oma elu ning hakkamasaamist, mitteformaalsus tekitab vaba ja turvalise õhkkonna, mille aluseks on inimestevaheline usaldus ning lugupidamine.

Selline mitteformaalne tugi ei saa võtta üle formaalse tugisüsteemi ülesandeid, pigem on ta üks oluline kild laiemas abistamistöös.

Kogemusteave

Kogemusteave on inimesel, kes on läbinud teatud elusituatsiooni ja teadvustanud ning mõistnud selle kogemusega seonduvat – tal on asjast selge pilt. Võtame näiteks puudega lapse sünni perre, mis on perele uus valuliselt ootamatu väljakutse. Sellises olukorras võib formaalne abistamissüsteem pakkuda küll teavet mingitest olemasolevatest teenustest- toetustest, kuid hingelise toe saamiseks on sellises

elusituatsioonis väga piiratud võimalused.

Arvestades seda, et Eestis on psühholoogiline abi vahendite nappuse tõttu suurele osale kriisis olevatele inimestele kättesaamatu ja meie inimestel on ka nõrk side kiriku poolt pakutava hingeabiga, siis võib võrdsetugi olla arvestatavaks alternatiiviks kriisis olevale inimesele hingeabi andmisel ning tegelikult ka kiiretele praktilistele küsimustele toimivate lahenduste pakkumisel. Sama kogenud inimene on ju formaalse süsteemiga hästi kursis, kogenud omal nahal selle häid ja halbu külgi.

Eeskuju

Ei saa alahinnata eeskuju tähtsust võrdsetoes. Teame kõik väga hästi, milline mõju on eeskujul kas või laste kasvatamisel. Öeldakse ju, et eeskuju on nakkav! Kohtuda inimesega, kes on läbinud sama kriisi edukalt ja elab nüüd rahulolevalt, on väga julgustav. Kui tema suudab, miks ei peaks siis mina suutma?!

Võrdsetoe liikumine loob sotsiaalset kapitali

Võrdsetoe osutamine on suures osas vabatahtlik tegevus, seetõttu on oluline luua ühingutes ja avalikus sektoris tingimused selle potentsiaalse nõustamistegevuse toetamiseks.

Vabatahtliku töö pole tasuta, hoolimata sellest, et vabatahtlikule palka ei maksta, tunnevad vabatahtlikud igapäevategevustes, kas nende tegevuseks on loodud tingimused või mitte. Ühingutes ja seltsides vajatakse neid, kes organiseerivad tööd ja infovahetust, vajatakse ruume ja vahendeid, raha transpordi kompenseerimiseks jne.

Võrdsetoe tegevus on eelkõige rohujuure tasandilt tõusnud vajadus toetada ja olla toetatud, võtta ise vastutus ja õppida uut- selline tegevus loob ühiskonnas heaolu ja sotsiaalset kapitali. Võrdsetugi ei ole tähtis ainult kriisiolukorras, vaid parandab ka igapäevast elukvaliteeti.